

Закінчення

Зміст	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
а) підкинути м'яч уперед — угору собі на хід і виконати удар по воротах з льоту; б) партнер накидає м'яч руками назустріч; виконати удар у напрямку воріт м'ячем, що летить; в) партнер накидає м'яч назустріч збоку; виконати удар у напрямку воріт м'ячем, що летить, з обов'язковим поворотом тулуба		Поточний метод. Звернути увагу на своєчасний вибір моменту удару У парах. Звернути увагу на правильну траєкторію польоту м'яча під час накидання та на правильний рух тулуба під час удару.
4. Навчальна гра	9	Для позначення команд використовують футбольні жилетки. Звертати увагу на індивідуальні та групові тактичні дії в нападі: вміння діяти без м'яча та з м'ячем в атаці на різних ігрових місцях; створення чисельної переваги в атаці за рахунок підключення півзахисників та захисників
Заключна частина *(2 хв)*		
Біг із чергуванням з ходьбою — 150 м; підсумки уроку; домашнє завдання	2	

Зоя ДІХТЯРЕНКО

ВИХОВАННЯ НАПОЛЕГЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ РУХЛИВИХ ІГОР ТА ЕСТАФЕТ ІЗ ЕЛЕМЕНТАМИ ФУТБОЛУ

Загальновизнаним є використання всіх форм фізичної культури та спорту у навчально-виховному процесі сучасної загальноосвітньої школи і позашкільних організацій, що сприяють зміцненню здоров'я дітей. Під словом «здоров'я» розуміємо всі аспекти здоров'я — фізичне, емоційне, соціальне, розумове, духовне та особистісне, які доповнюють одне одного. Як відомо з дитячої психології та фізіології спорту, під час різних форм з фізичної культури активно, але не однаково, розвиваються всі вольові риси характеру особистості, що є надзвичайно важливим для повноцінного морального розвитку дитини-індивіда. Не останнє місце серед таких рис особистості займає наполегливість. Завчасність виховання отакої вольової якості у подальшому допоможе долати різної важкості труднощі та перешкоди в житті, впевнено (вміння справу доводити до кінця) та вперто (підкоряти свої дії майбутньому результату, іноді всупереч безпосередньо діючим у певну хвилину спонуканням) йти до поставленої мети. Таким чином, наполегливість є однією з основних складових розвитку характеру людини, яка впливає на майбутнє становлення її як особистості в складних умовах сучасності.

Аналізуючи відомі теоретичні джерела [2, 3, 5] та власну практичну діяльність щодо дослідження виховання наполегливості молодших школя-

© З. Діхтяренко, 2005

рів під час занять фізичною культурою, позакласну роботу з фізичної культури, можна зробити висновок, що це є однією із значних проблем у процесі розвитку учня, а у науковій літературі практично відсутні розробки та рекомендації.

Зокрема, теоретичний і практичний досвід роботи фахівців фізичної культури підтверджує, що у вихованні наполегливості в дітей велике значення мають різноманітні рухливі ігри, естафети із заздалегідь визначеними правилами. Серед великої кількості ігор у житті суспільства футбол займає пріоритетне місце. Нині на сторінках книг, журналів, у збірниках широко висвітлюються аспекти з історії футболу (В. І. Борейко, О. М. Вацеба, Б. Ф. Ведмеденко, К. Л. Віхров, В. М. Гаджега, М. Д. Зубалій, Р. Б. Мелех, Ю. Михалюк, І. В. Парійчук, І. М. Соболенко, В. Старков, В. Б. Страшевич, Г. М. Суркіс, Й. Г. Фалес, І. М. Лорнобай, І. Я. Яремко та інші), впровадження футболу в загальноосвітній школі (Ю. В. Васьков, К. Л. Віхров, К. О. Дмитренко, Л. Л. Іванова, В. Івасяк, Г. Коломоєць, О. Куц, І. М. Пашков, В. І. Перевознік, Ю. В. Петришин, І. М. Ріпак, Є. В. Столітенко, В. Т. Ткаченко, В. В. Шаленко та інші). У працях, посібниках Г. М. Аксельруд, Н. В. Андрощук, І. Боберського, Е. С. Вільчковського, Н. О. Гнеся, Е. Жарського, І. С. Звізди, М. М. Звізди, І. А. Кравцової, А. Кравченка, В. Т. Кузя, О. В. Козуба, Ю. Лянного, А. І. Могорита, С. Б. Мудрик, В. І. Пепи, І. Прокопенка, Т. Самотулки, Н. П. Сивачук, Т. Франка, М. К. Шейко, Л. Р. Шпачука та інших описано методику проведення рухливих ігор і самі рухливі ігри.

Однак у сучасній педагогічній науці проблема виховання наполегливості молодших школярів засобами рухливих ігор та естафет із елементами футболу досліджена недостатньо. Отже, виходячи з актуальності цієї проблеми, одним із основних завдань цього дослідження є вивчення можливостей впливу рухливих ігор та естафет із елементами футболу на виховання наполегливості як однієї з складників волі в учнів молодшого шкільного віку.

Вивчаючи цю проблему, насамперед звернемося до державних документів, які регламентують діяльність працівників освіти в системі фізичного виховання України і які спрямовані на впровадження футболу в загальноосвітніх школах. Серед основних можна назвати такі:

1) Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1993);

2) укази Президента України (від 22.06.1994 р. № 334/94, від 01.10.1998 р. № 963/98 та від 09.10.2001 р. № 941/2001);

3) накази Міністерства освіти від 26.02.1996 р. № 58;

4) Постанова Кабінету Міністрів України (1997) № 600 «Про цільову комплексну програму розвитку футболу в Україні на 1997 — 2002 роки», яка передбачає підвищення масовості дитячо-юнацького футболу в країні, організації фізкультурно-оздоровчої і виховної роботи в загальноосвітніх школах, зміцнення здоров'я дітей та підлітків, залучення їх до регулярних занять футболом, виявлення здібних футболістів, популяризації та розвитку футболу;

5) рішення колегії Міністерства освіти України від 28.10.1998 р. № 14/9 — 19;

6) постанови Кабінету Міністрів України (від 11.03.1999 р. № 348; від 2000 р. № 1717);

7) накази Міністерства освіти і науки України (від 25.09.2000 р. № 467 та від 27.11.2001 р. № 770);

8) договір між Федерацією футболу України та Міністерством освіти і науки України (24.03.2001 р.);

9) листи Міністерства освіти і науки України щодо поглибленого вивчення та виконання вимог закону, в якому уроки фізичної культури обов'язкові і проводяться не менше трьох разів на тиждень.

Аналізуючи ці державні документи, можна стверджувати, що проблема впровадження футболу для сучасних загальноосвітніх шкіл є досить актуальною. Як зазначає начальник відділу фізичного виховання і здоров'я Науково-методичного центру середньої освіти Міністерства освіти і науки України Л. І. Іванова, вказані документи щодо вивчення предмета фізична культура ані на крок не наблизили до виконання вимог закону. Так, у 2002/03 навчальному році навіть у початковій школі, де навчальним планом передбачено три години на тиждень уроків фізичної культури, тільки 11,5 % загальноосвітніх шкіл ввели три уроки фізичної культури, а у 79,2 % за рахунок уроку фізичної культури викладаються суто теоретичні курси «Основи здоров'я» або «Основи безпеки життєдіяльності». Головною причиною, яка заважає вводити третій урок фізичної культури, — поганий матеріально-технічний стан загальноосвітніх навчальних закладів та їх слабка забезпеченість інвентарем [4]. За інформацією фахового журналу «Фізичне виховання в школі», Міністерство освіти і науки України з метою поліпшення стану фізичної підготовленості, підвищення рівня фізичної культури та зміцнення здоров'я школярів і розвитку шкільного футболу (24.03.2001 р.) уклало угоду з Федерацією футболу України про співпрацю [4]. Відповідно до цієї угоди складено план спільної роботи Міністерства освіти і науки України та Федерації футболу України на 2003 р. щодо реалізації програми розвитку футболу в школах України, яка успішно діє [6].

Враховуючи загальну зацікавленість футболом, вважаємо, що на уроках фізичної куль-

тури та у позакласній роботі з молодшими школярами перевагу слід надавати не теоретичним курсам, а ігровим рухливим методам, зокрема, широко використовувати змагальний метод. З учнями (особливо молодшого шкільного віку) потрібно застосовувати ігри з елементами футболу, які можуть активно сприяти формуванню наполегливості у досягненні визначеної ігрової мети. Завдання та мета роботи з учнями початкових класів (на думку Ю. В. Васькова та І. М. Пашкова) — зміцнення здоров'я, сприяння правильному фізичному розвитку та багатосторонній фізичній підготовленості, вироблення швидкості, спритності, гнучкості, навчання основ техніки і тактики футболу [3].

Водночас доводиться стверджувати, що психологічна наука ще не має в своєму розпорядженні однозначного розуміння волі та її механізмів. Наполегливість як риса особистості людини недостатньо вивчена й педагогічною наукою. Висвітлюючи свою думку, вітчизняні та зарубіжні психологи, які вивчали цей феномен (Дж. Аткінсон, О. В. Запорожець, Є. П. Ільш, Г. С. Костюк, В. Ю. Саліна, М. М. Любімцев, А. В. Полтеєв, Ж. П'яже, Д. Г. Ребізов, С. Л. Рубінштейн, Н. І. Судаков, С. І. Хохлов та інші), стверджували, що наполегливість залежить від розвитку інтересів та рівня досвіду дитини, її прояви полягають у вмінні тривалий час переборювати труднощі заради поставленої мети. У вітчизняній психології, як і в зарубіжній, наполегливість часто підмінюється іншою вольовою якістю — завзятістю. Для багатьох психологів наполегливість і завзятість — це одне й те саме. Досліджуючи цей вольовий вияв з погляду англійської мови, в англо-російському словнику під словом «persistence» розуміють не лише наполегливість, а й завзятість, терпіння, стійкість, постійність тощо [1]. Це доводить, що фактично під загальною назвою цього слова часто розуміють зовсім різні, принаймні, не зовсім тотожні вольові прояви людини.

Класифікуючи вольові якості учнів з різним ставленням до навчання (навчаються з інтересом, чи з обов'язком), А. Л. Висоцкий у 1970 р. (в основному за відгуками учителів) констатував, що з інтересом і наполегливістю навчаються 81,8 % учнів, які знаходяться на третьому місці після дисциплінованості 86,5 % і старанності 85,2 % [5].

У своїй класифікації Є. П. Ільїн виділив для розгляду два класи вольових якостей: власне вольові (прості) і морально-вольові (складні). Власне вольові якості розділив на дві групи: перша характеризує цілеспрямованість, тривалість утримання спонукання, вольового зусилля (терплячість, завзятість, наполегливість), друга — самовладання (сміливість, витримку, рішучість). Про наполегливість як вольову якість можна говорити тоді, якщо вона виявляється як риса особистості, тобто постійно. Він стверджує, що наполегливість — непохитне прагнення до досягнення віддаленої за часом цілі, незважаючи на перепони і труднощі, які виникають при цьому [5].

Прояв наполегливості значною мірою залежить від:

- мотивації досягнення (прагнення до успіху);
- міри впевненості людини в досяжності мети;
- наявності вольових установок на подолання труднощів.

Результати нашого дослідження також вказують, що варто враховувати і схильність дітей до розвитку тієї чи іншої вольової якості. За даними В. І. Селіванова, дівчатка для самовиховання вибирають витримку, а хлопчики — сміливість і наполегливість [5].

Розглядається наполегливість як особистісну емоційно-вольова риса, що виявляється в здатності направляти та контролювати поведінку людини відповідно до визначеної мети. Відповідно до цього, першочерговими складовими її є емоційні та вольові компоненти. Основним критерієм її оцінки визначаємо міру здатності не відступати перед труднощами при досягненні мети.

Зважаючи на це, виділяємо три рівні її розвитку у молодшого школяра:

- *високий рівень* — здатність учня не відступати перед труднощами при досягненні мети за будь-яких умов, при цьому словесна підтримка дорослого не обов'язкова;
- *середній рівень* — спроба учня долати перешкоди, але він може відмовитися від роботи лише після декількох невдач, інколи потребує словесної підтримки дорослого;
- *низький рівень* — відмова учня від роботи при найменшій перешкоді, словесна підтримка вчителя не допомагає.

Дослідники стверджують, що наполегливість розвивається на основі виховання у дитини, починаючи з дошкільного віку, уміння доводити до кінця виконання посильних завдань. Не всі діти молодшого шкільного віку здатні доводити справу до кінця, долаючи перешкоди. Вони потребують певної опіки від дорослих.

Міра опіки залежить як від віку дитини, так і від її індивідуальності. Вчитель має враховувати це в навчально-виховному процесі. Позитивну роль у формуванні наполегливості й цілеспрямованості мають такі педагогічні умови:

- видимість дитиною мети і перспектив діяльності (бачення кінця завдання, окремих кроків обсягу роботи);
- отримана складність завдання (завдання повинні бути досяжними й водночас спонукати до виконання складніших);

• наявність інструкцій про спроби виконання завдань (розповісти дітям, як і в якій послідовності потрібно виконувати завдання, якими засобами користуватися);

• демонстрація учнем його просування до мети (організувати навчальну діяльність так, щоб учень бачив своє просування до мети, а головне — усвідомив, що це просування є результатом його власних зусиль).

Впроваджуючи рухливі ігри з елементами футболу у практику фізичного виховання молодших школярів, наше дослідження показало, що основними педагогічними умовами виховання наполегливості у молодших школярів є:

• конкретизація перед учнями мети і перспектив діяльності на кожному етапі роботи;

• використання різноманітних засобів, форм і методів проведення навчальних занять;

• дотримання принципу доступності на кожному етапі роботи;

• використання ефекту суперництва;

• створення позитивного тла емоцій як за результатами своєї діяльності, команди, так і доброзичливе слово вчителя, однолітків;

• показ дітям взірця як орієнтира на рівень засвоєння визначеного завдання;

• постійне використання завдань, які виконують діти до відмови;

• допомога дітям долати труднощі, які з'являються раптово, несподівано;

• моральне виховання — усвідомлення своєї відповідальності за школу, клас, команду тощо.

Усі ці умови разом та кожна з них окремо для виховання наполегливості у молодших школярів сучасної загальноосвітньої школи є значущими. Так, конкретизуючи перед учнями мету і перспективи діяльності, вчитель кожну позакласну роботу проводить таким чином, щоб учні вправлялися не взагалі, а опановували конкретний матеріал, рухи. Педагог має домагатися, щоб діти, йдучи додому після того, як пограли у рухливі ігри, усвідомлювали, чого вони сьогодні досягли, для чого це. Важливо також, щоб мета вчителя й учня збігалися, особливо на перших етапах роботи. Тому вчителеві доцільно розвивати позитивну мотивацію до рухливих ігор та естафет із елементами футболу, а згодом до гри у футбол. Складніші завдання вводяться поступово, враховуючи наростання позитивних емоцій у кожного учня.

Досліджуючи поставлену проблему, констатуємо, що невизначеність мети, нестабільна ситуація знижує ступінь мобільності та старанності школяра, що призводить до зниження працездатності й бажання не долати перешкоди, що впливає на рівень виховання наполегливості. Тривала й часом одноманітна тренувальна робота, що повторюється щодня, призводить до розвитку хронічних станів психічного пересичення, під час яких не тільки знижується ефективність рухливої гри, а й зменшується при цьому бажання долати перешкоди, тобто виховання наполегливості. У зв'язку з цим ефективними є впровадження різноманітних форм, методів і засобів проведення навчальної і тренувальної позакласної роботи.

На цьому етапі можна для заохочення дітей зробити показ взірця як орієнтира на рівень засвоєння визначеного завдання. Цікаві ігрові вправи, за нашими спостереженнями, впливають на настрій дітей, на їхній емоційний стан, що в кінцевому рахунку позначається на ставленні до футболу як складної, але цікавої гри. Через задоволення, яке отримують діти від гри, в них формується задоволеність усім навчальним процесом. Варто відзначити, що діти, які активно із задоволенням включалися в гру, ставали активнішими у навчанні, здобували вищі показники навчальних досягнень, їхня успішність прогресувала порівняно з тими учнями, які не займалися такими іграми.

Використання принципу доступності передбачає забезпечення учителем посильного рівня труднощів. Також ми старалися забезпечити отримання учнями на кожному етапі навчання підкріплювальних стимулів для досягнення успіху у виконанні поставлених завдань, спираючись при цьому на твердження, що тільки оптимальні труднощі сприяють вихованню вольових зусиль. Тому учням давали завдання, які були б не надмірно легкими та не надмірно важкими, бо в першому випадку спостерігалася б неефективність нашої роботи, а в другому — завдання викликали б розчарування, втрату віри в свої сили. Оптимальний варіант труднощів підштовхував учнів до більшої мобілізації своїх можливостей, кидав виклик своєму самолюбству і стимулював активність молодших школярів, яка була спрямована на подолання труднощів.

Зважаючи на те, що значне місце в роботі з фізичної культури займає використання ефекту суперництва, найпростішим способом його досягнення є використання змагального методу. Ефективно спрацьовувала ця педагогічна умова тоді, коли відбувалися змагання між паралельними класами. Згуртованість дітей, вболівання за свій клас особливо сприяють вихованню наполегливості у поставленій меті — перемогти. Цьому найбільше сприяв емоційний заряд учнів. Виходячи з того, що емоції для дітей молодшого шкільного віку відіграють особливо важливу роль у забезпеченні цієї умови (для розвитку наполегливості в дітей), змагання є дуже доцільним. Використання ефекту су-

перництва, особливо під час гри в футбол, неможливе без розвитку в гравців усвідомлення своєї відповідальності. Дослідження показали, що при недостатньому розвитку у дітей почуття відповідальності така риса як наполегливість виявляється не повною мірою. Траплялися випадки, коли учні мали високий рівень наполегливості в ситуаціях, які були пов'язані з егоїстичними прагненнями, показати лише себе, а не команду. Ця тенденція поступово змінювалася в кращий бік після того, як учні усвідомлювали залежність спільної співпраці на благо кожного. При цьому варто відзначити, що педагогові дуже важливо визначити міру відповідальності відповідно до ролі кожного учня — юного футболіста — гравця, враховуючи його здібності, бажання, фізичний розвиток тощо. Забезпечення особистісно зорієнтованого підходу до вивчення ролей дітей у грі є актуальним принципом при побудові навчально-виховного процесу зі школярами. Тут можна використати на перевірку засвоєння практичних і теоретичних знань ще одну педагогічну умову — завдання, які виконують діти до відмови.

Отже, було зроблено спробу узагальнити відомий досвід науковців і практиків, викладений у літературних джерелах, і довести свою думку про педагогічні умови виховання наполегливості молодших школярів засобами рухливих ігор та естафет із елементами футболу в ЗОШ. Стверджуємо, що наполегливість (одна з ознак волі) успішно формується в учнів при дотриманні визначених положень, які можуть бути впроваджені в практичні заняття з дітьми із необхідними знаннями про фізичну, технічну, тактичну та психологічну підготовки гри у футбол. Усі вони вимагають цілеспрямованих дій як від учнів, так і від вчителя-тренера. Можемо констатувати, що футбол та ігри з його елементами успішно сприяють свідомому саморегулюванню людиною своєї поведінки і діяльності, які пов'язані з витратами вольових зусиль, спрямовані на подолання перешкод і досягнення поставленої мети. Досвід фахівців показує, що гра у футбол має значний потенціал для виховання наполегливості, бо саме тут діти, підлітки, футболісти долають безліч труднощів, які стають на перешкоді їх вже до відмови вивчених і на практиці закріплених знань, умінь та навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-русский словарь; 20 000 слов / Сост. Бункин Г. И., Буренкова О. В. и др. — М.: Русский язык, 1985. — 656 с.

2. Артющенко А. О. Виховання вольових якостей у школярів у процесі занять фізичною культурою //Фізичне виховання в школі. — 2002 — № 2. — С. 30 — 32.

3. Васьков Ю. В., Пашков І. М. Уроки фізкультури в загальноосвітній школі. 1 — 4 класи (102 уроки для кожного класу). — Харків: Торсінг, 2003. — 208 с.

4. Іванова Л. І. Предмет «Основи здоров'я і фізична культура» та шкільний футбол у системі освіти України //Фізичне виховання в школі, — 2003 — № 3. — С. 15 — 16.

5. Ильин Е. П. Психология воли. — СПб.: Питер, 2002. — 288 с.

6. План спільної роботи Міністерства освіти і науки України та Федерації футболу України із впровадження уроку фізичної культури з елементами футболу в школах України в 2003 році //Фізичне виховання в школі. — 2003. — № 2. — С. 2 — 3.

ІСТОРІЯ ФУТБОЛУ

Микола ЗУБАЛІЙ

ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ*

1914, 8 червня — проведення у Миколаєві другої міжнародної футбольної зустрічі між командами «Фенербахче» (Стамбул) і збірною Миколаєва, створеною на базі миколаївського спортивного клубу «Атлетик». Перемогли з рахунком 3 : 0 турецькі футболісти.

1914, початок червня — проведення в Одесі третьої міжнародної зустрічі між футболістами збірної міста і турецькою командою «Фенербахче» (Стамбул). З рахунком 3 : 0 перемогли одеські футболісти.

1914, 15 червня — проведення у Львові футбольною командою «Погонь» міжнародного матчу з угорським клубом «Будапешт Торна Клуб» (БТК). З рахунком 2 : 0 матч виграли угорські футболісти.

1914, 22 червня — проведення в Дружківці на полі «Гуртка любителів футбольної гри» товариського матчу місцевих футболістів з командою Харківського велосипедно-спортивного гуртка «Веска-1». Гра завершилася перемогою гостей з рахунком 2 : 1;

• проведення у Маріуполі футбольного матчу між командами «Російський Провіданс» і «Нікополь». З рахунком 3 : 0 матч виграли футболісти команди «Нікополь».

(Продовження на с. 31.)

* *Продовження.* Початок у номерах за 1999 — 2004 рр.

© М. Зубалій, 2005

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Заснований у 1995 році
Виходить шість разів на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 1785 від 27.12.1995 р.
Передплатний індекс 74639

№ 3 (37) 2005
ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ

Схвалено вченою радою
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова
(протокол від 26.05.2005 р. № 9)

Головний редактор
Микола ШАБАТУРА

Заступник головного редактора
Анатолій ІЛЬЧЕНКО

Редакційна колегія:
*Валерій АРЕФ'ЄВ, Іван БЕХ,
Віктор БОЛОБАН, Оксана ВАЦЕБА,
Едуард ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ,
Костянтин ВІХРОВ, Леонід ВОЛКОВ,
Микола ЗУБАЛІЙ, Любов ІВАНОВА,
Ігор КОЗЕТОВ, Тетяна КРУЦЕВИЧ,
Сергій ОПЕРАЙЛО,
Микола ПЕТЛИЦЬКИЙ,
Валерій ПОНОМАРЕНКО,
Анатолій ПОПОВ,
Юрій ПОХОЛЕНЧУК,
Леонід СЕРГІЄНКО,
Володимир СТОЛІТЕНКО,
Станіслав ТРИЛІС, Анатолій ШЕПЕЛЬ,
Богдан ШИЯН, Валентина ЯРОВА*

Над номером працювали:
Костянтин ДМІТРЕНКО (старший науковий редактор, відповідальний за випуск)
Ніна БЕРІЗКО (редактор)
Зоя КОНЄЄВА (літературний редактор)
Володимир ЛИТВИНЕНКО (художник-дизайнер)
Лариса АЛЕНІНА (технічний редактор)
Зоя КОНЄЄВА, Ігор СОКОЛОВ (коректори)

ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»
Директор видавництва
Юрій КУЗНЕЦОВ, тел. 234-41-87
Головний редактор видавництва
Олег КОСТЕНКО, тел. 246-71-45
Заступники головного редактора
Василь СМОЛЯНЕЦЬ, тел. 227-00-92
Ірина КРАСУЦЬКА, тел. 246-70-83
Заступник директора з виробництва
Валентина МАКСИМОВСЬКА,
тел. 246-71-45
Головний художник
Володимир ЛИТВИНЕНКО, тел. 246-70-83
Завідувач відділу реалізації, збуту та реклами
Роман КОСТЕНКО, тел./факс 235-50-53

Адреса видавництва: 01004, м. Київ, вул. Басейна, 1/2, тел.: (044) 246-70-83, 246-71-45

Адреса редакції: 01004, м. Київ, вул. Басейна, 1/2, журнал «Фізичне виховання в школі», тел.: (044) 239-30-47, 227-00-92

Видрукувано
науково-виробничою фірмою «March-A»
02002, м. Київ, вул. М. Раскової, 15

Здано до набору 29.04.2005. Підписано до друку 15.06.2005. Формат 60×84/8. Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,51. Обл.-вид. арк. 7,1. Наклад 3010. Зам. 495.

Редакція зберігає за собою право рецензування, редагування та скорочення статей без згоди автора, може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи поглядів автора. Рукописи не повертаються.

Усі права захищені. Жодна частина, елемент, ідея, композиційний підхід цього видання не можуть бути копійованими чи відтвореними в будь-якій формі та будь-якими засобами — як електронними, так і фотомеханічними, зокрема через ксерокопіювання, запис або комп'ютерне архівування, без письмового дозволу видання.

© «Педагогічна преса», 2005
© «Фізичне виховання в школі», 2005

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ
3/2005

ОФІЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

ГУСЄВ Віктор, ІЛЬЧЕНКО Анатолій. Положення про спортивний зал загальноосвітнього навчального закладу *(Проект)* — 2

Положення про проведення змагань «Діти — олімпійська надія України», присвячених Міжнародному року спорту і фізичного виховання та 60-річчю Перемоги — 4

Орієнтовний перелік типових навчально-наочних посібників та обладнання з фізичної культури для загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів *(Додаток 3 до навчальної програми для 5—12 класів загальноосвітніх навчальних закладів з фізичної культури)* — 7

ФУТБОЛ У ШКОЛІ

План спільної роботи Міністерства освіти і науки України та Федерації футболу України з розвитку футболу в загальноосвітніх навчальних закладах України у 2005 році — 9

• ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ВІХРОВ Костянтин. Організація тренувального заняття — 10

СТОЛІТЕНКО Євген. Уроки фізкультури з елементами футболу в 11 класі — 12

ДІХТЯРЕНКО Зоя. Виховання наполегливості молодших школярів засобами рухливих ігор та естафет із елементами футболу — 18

• ІСТОРІЯ ФУТБОЛУ

ЗУБАЛІЙ Микола. Витоки українського футболу — 22

МЕТОДИКА, ПРАКТИКА, РЕКОМЕНДАЦІЇ

ПРИСЯЖНЮК Станіслав. Уроки фізичної культури у 2 класі. *(Методичні рекомендації. Продовження другого семестру)* — 23

ПРИСЯЖНЮК Станіслав. Уроки фізичної культури у 3 класі. *(Методичні рекомендації. Продовження першого семестру)* — 28

ПРИСЯЖНЮК Станіслав. Поради та вказівки для вчителів фізичної культури і медичних працівників середніх загальноосвітніх шкіл — 32

ДУБЕНЧУК Анатолій. Система роботи загальноосвітнього навчального закладу щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів — 33

АЛТИПІН Анатолій. Обманні рухи в спортивній грі баскетбол — 37

НАУКА — ВЧИТЕЛЕВІ ФІЗКУЛЬТУРИ

ВЕДМЕДЕНКО Борис. Виховання в учнів інтересу до самостійних занять фізичною культурою і спортом — 41

ОМЕЛЬЯНЕНКО Володимир, ШАНДРИГОСЬ Віктор. Комп'ютерна технологія як засіб організації навчальної роботи вчителя фізичної культури — 48

ХРОНІКА

ШУЛІКІН Дмитро. Українському волейболу — 80 — 51

БУЛАВКО Віталій. XXIV Міжнародний турнір з боксу на приз льотчика-космонавта Павла Поповича — 52

ІНФОРМАЦІЯ

Вимоги до оформлення авторських рукописів — 8

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ

Миколі Михайловичу Петлицькому — 60 років — 54

НАШІ АВТОРИ — 56